

Yemen'de Husiler ve Aden Körfezi Bölgesel Güvenlik ve Tehdit Analizi

Houthis in Yemen and The Gulf of Aden Regional Security and Threat Analysis

Betül CAFER

(Doktora Öğrencisi, Milli Savunma Üniversitesi, Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü,
ORCID: 0000-0001-5846-0032, email: betul.cafér@hotmail.com)

Güngör ŞAHİN

(Doç. Dr., Milli Savunma Üniversitesi, Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü,
ORCID: 0000-0001-6296-8568, email: gungor.sahin@msu.edu.tr)

Öz

Bu çalışmanın amacı Yemen ve Suudi Arabistan arasındaki çok sayıda yerel savaşa yol açan ve zamanla radikal çizgilerde gerçekleşen çevresel ihtilafın Körfez alt-kompleks bölgesinde yarattığı tehditleri analiz etmektir. Günümüzde Yemen'de Husilerin oluşturduğu bölgesel tehditler, İran, Körfez Arap devletleri ve diğer aktörlerin devreye girerek bölgesel ve uluslararası rekabete evrilmesine neden olmuştur. Stratejik konumda olan Yemen ve çevresinde var olan tehditlerin analiz edilmesi pek çok açıdan önem arz etmektedir. Çalışmada bölgedeki sorunların, mevcut ve gelecek çatışma alanlarının analiz edilmesi amacıyla nitel analiz yöntemi ile belirlenen parametreler üzerinden bölgesel tehdit analizi yapılmıştır. Analizin derinleştirilmesi amacıyla bölgesel güvenlik kompleksi teorik çerçevesi ile konu incelenmiştir. Yemen krizinin, Suudi Arabistan ve İran arasındaki bölgesel rekabette ve Aden Körfezindeki diğer aktörler açısından bölgesel güvenlik tehditleri oluşturduğu çalışmanın temel bulgusudur. Uluslararası koalisyon tarafından Yemen'e gerçekleştirilen müdahalenin Husilerin bölgesel tehditleri derinleştirecek şekilde giderek güçlenmesine yol açtığı ve İran'ın mezhep temelli dış politikasının bir aracı haline geldiği ise çalışmanın diğer bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Husiler, Aden Körfezi, Yemen Krizi, Suudi Arabistan, İran.

Abstract

This study aims to analyze the peripheral conflict between Yemen and Saudi Arabia in the Gulf sub-complex region, which has resulted in numerous local wars along ideological lines over time. Presently, the regional threats emanating from the Houthis in Yemen have spurred regional and international competition involving Iran, Gulf Arab states, and other actors. It is crucial to assess the threats in strategically situated Yemen and its surroundings from various perspectives. The study conducted a regional threat analysis using qualitative analysis methods to examine the issues in the region, including current and potential conflict areas. To enhance the analysis, the study explored the topic within the theoretical framework of the regional security complex. The primary finding of the study indicates that the Yemen crisis poses regional security threats due to the competition between Saudi Arabia and Iran, as well as other actors in the Gulf of Aden. Furthermore, the study found that the international coalition's intervention in Yemen has led to the strengthening of the Houthis, exacerbating regional threats and serving as a tool for Iran's sectarian-based foreign policy.

Keywords: Houthis, Gulf of Aden, Yemen Crisis, Saudi Arabia, Iran.

Makale Türü / Article Type Araştırma Makalesi/Research Article	Başvuru Tarihi / Submitted 01.08.2024	Kabul Tarihi / Accepted 02.12.2024
Bu makaleye atf için / To cite this article Cafer, B. & Şahin, G. (2024). Yemen'de Husiler ve Aden Körfezi Bölgesel Güvenlik ve Tehdit Analizi. <i>Bölgesel Araştırmalar Dergisi</i> , Erken Görünüm (Online First), 16.12.2024, 1-27.		

Giriş

Aden Körfezi bölgesi, Afrika Boynuzu ile Arap Yarımadası arasında ve küresel tedarik zincirinin önemli rotalarından birisini içerisinde barındıran bir bölgedir. Bu özellikleri dolayısıyla yalnızca benzer güvenlik sorunları olan devletlerin değil küresel aktörlerin de bölgede çıkan sorunlar karşısında odak noktası haline gelmektedir. Husiler ya da Ensarullah Hareketi, Yemen’deki siyasi otoritenin zayıflığından faydalanarak güçlenmiş, önceleri Suudi Arabistan için sınır güvenliğine yönelik tehdit oluştururken günümüzde Aden Körfezi bölgesinde çeşitli güvenlik tehditlerinin algılanmasına neden olmaktadır. Bu güvenlik tehditlerinin siyasi, ekonomik ve askeri etkileri bulunmaktadır. Öte yandan, kimlik temelli dış politikaya sahip Suudi Arabistan ve İran gibi devletlerin bölgesel rekabeti Aden Körfezi’ndeki bölgesel güvenlik ve tehdit konularına farklı şekillerde yansımaktadır. Körfez Arap devletlerinin siyasi nüfuzlarını artırma hedefiyle izledikleri dış politika bölgedeki sorunlara yaklaşımlarını etkilemektedir. Bu minvalde çalışmanın esas amacı Aden Körfezi ve çevresinde bölgesel güvenlik ve tehdit analizinin yapılmasıdır. Coğrafi konumunun önemi nedeniyle Aden Körfezi bölgesinde var olan tehditlerin analiz edilmesi önem arz etmektedir. Bu önem bölgede var olan bir tehdit dolayısıyla gerilimin hızlıca tırmanması olasılığı ve bölgesel bir tehdidin uluslararası bir tehdide dönüşme olasılığından kaynaklanmaktadır.

Bölgede var olan sorunların tarihsel arka planının anlaşılması özellikle bölge devletleri arasındaki rekabetin anlaşılması için önem arz etmektedir. Bu nedenle çalışmada bölgesel güvenlik ve tehdit analizinin derinleştirilmesi amacıyla tarihsel perspektiften yararlanılmıştır. Bu minvalde öncelikle bölgedeki uzun süreli gerilimlerden birisi olan Suudi Arabistan-Yemen arasındaki sınır anlaşmazlıkları ele alınacaktır. Ardından günümüzde bölgede algılanan en önemli tehdidi oluşturan Husilerin tarihsel süreçte nasıl güçlendikleri ele alınacaktır. Devam eden bölümde bölgesel tehditlerin, risk ve çatışmaların tespiti yapılacaktır. Çalışmada bölgedeki sorunların, mevcut ve gelecek çatışma alanlarının analiz edilmesi amacıyla nitel analiz yöntemi ile belirlenen parametreler üzerinden bölgesel tehdit analizi yapılmıştır. Belirlenen parametrelerden ilki bölgesel sorunların siyasi boyutu ve etkileridir. Aden Körfezi ve çevresinde, bölge devletlerinin jeopolitik çıkarlarını gerçekleştirmek için izledikleri politikalar ve bunların etkileri analiz edilmiştir. İkinci parametre bölgesel sorunların askeri boyutu ve etkileridir. Yemen’in bölgesel güçlerin rekabetinin bir alanı olması, Husiler’in bu rekabet içerisinde güç kazanması ve gerçekleştirdiği eylemlerin sonuçları bu çerçevede değerlendirilmiştir. Çalışmada belirlenen üçüncü parametre sorunların ekonomik boyutu ve etkileridir. Dünyada önemli miktarda denizyolu taşımacılığının önemli bir bölümü Süveyş Kanalı-Kızıldeniz-Babül Mendep Boğazı-Aden Körfezi rotasını takip etmektedir. Özellikle petrol taşımacılığının bir bölümü bu rota kullanılarak yapılmaktadır. Aden Körfezi ve çevresinde gerilimin tırmanması bu suyollarının kapanmasına ve ekonomik anlamda ciddi etkiler doğurmasına yol açacaktır. Bu nedenle ekonomik etkilerin analiz edilmesi önem arz etmektedir.

Ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde konuya yönelik olarak pek çok çalışma yapıldığı görülmüştür. Söz konusu çalışmaların önemli bir kısmı İran ve Körfez Arap devletleri arasındaki bölgesel rekabeti realist güvenlik yaklaşımları çerçevesinde değerlendirirken kimlik unsuru da önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede var olan güvenlik sorunlarının yarattığı jeopolitik etkiler çalışmalarda sıklıkla vurgulanmaktadır. Husilerin

Kızıldeniz'den geçen ticaret gemilerine saldırılar düzenlemesi ve bu saldırıların etkilerinin değerlendirildiği çalışmalarda ise jeoekonomik etkiler ön plandadır. Araştırma kapsamında ulusal ve uluslararası yazın incelendiğinde sınır anlaşmazlıkları gibi bölgesel sorunlar, İran ve Körfez Arap devletleri arasındaki güç mücadeleleri ve terörizm temaları çerçevesinde bölgesel analizlerin yapıldığı görülmektedir. Yapılan literatür taramasının sonucunda bölgesel güvenlik ve tehdit analizinin yapılması için en kullanışlı yöntemin Bölgesel Güvenlik Konsepti Teorisi (BGKT) olacağı sonucuna varılmıştır. Bölge devletlerinin güvenlik ve tehdit algılamalarının birbirinden bağımsız bir şekilde değerlendirilmemesi BGKT'nin tercih edilmesindeki en önemli nedendir. Bölgedeki devletlerin güvenlik algılamalarının bölgesel dinamikler çerçevesinde şekillenmesi de teorinin tercih edilmesini etkilemiştir. Yemen Krizine müdahale ve sonrasında bölgedeki devletlerin Aden Körfezinde askeri ve siyasi görünümünü arttırmak için Afrika Boynuzunda yer alan devletler ile daha sıkı ilişkiler kurduğu gözlemlenmiştir. Ortadoğu ve Afrika Boynuzu bölgeleri arasındaki etkileşimin değerlendirilmesi açısından BGKT oldukça elverişlidir. Öte yandan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Çin gibi küresel aktörler ekonomik güvenliklerini düşünerek bölgede askeri varlıklarını arttırmıştır. Küresel aktörlerin bölgesel sorunlara dahil olması sürecinin incelenmesi bakımından teorinin küresel düzeyde analiz yapılmasına imkân tanınması önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Aden Körfezi bölgesinde sorunların ortaya konulması için farklı düzeylerde analiz yapılması yerinde olacaktır. Farklı seviyelerde güvenlik analizlerinin yapılmasına imkân tanıyan bir teori olduğu için BGKT, çalışmanın kuramsal çerçevesinin merkezince yer almaktadır. Yemen'de ülke içerisindeki çatışmaların ve Husiler'in faaliyetlerinin etkilerinin değerlendirilmesi için devlet düzeyinde analiz yapılacaktır. İkinci olarak Suudi-Arabistan ve Yemen, Körfez Arap Devletleri ve İran arasındaki rekabetin etkilerinin değerlendirilmesi için devletlerarası düzeyde analiz yapılacaktır. Üçüncü olarak Aden Körfezi bölgesinin diğer bölgeler ile ilişkilerinin değerlendirilmesi için uluslararası düzeyde analiz yapılacaktır.

Bölgesel aktörler tarafından yapılan müdahalelerin Yemen'de durumu daha da kötüleştirirken Husiler'in güçlenmesine ve bölgesel tehditler yaratmasına neden olması çalışmanın temel hipotezidir. Bu hipotezin test edilmesi için şu araştırma soruları yöneltilecektir: Tarihsel süreç içerisinde bölgesel aktörlerin rekabet alanı haline gelen Yemen'de Husiler'in güçlenmesinin nedenleri nelerdir? Bölgesel sorunların siyasi, ekonomik ve askeri boyutu ve etkileri nelerdir? Bölge devletleri, Husiler ve küresel aktörlerin çıkarları ve öncelikleri, uyguladıkları strateji ve politikalar ile bunların etkileri nelerdir? Yemen Krizi ve Aden Körfezi'nde bölgesel ve küresel beklentiler nelerdir?

Çalışmada esas olarak nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması benimsenmiştir. Veri analiz yöntemlerinden içerik analizi ve metin analizi gibi yöntemler kullanılmıştır. Çalışmada elektronik ve basılı kaynaklar ile haberler ve raporlardan faydalanılmıştır. Çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın genel hatlarının ortaya koyulduğu giriş bölümünün ardından birimci bölümde kuramsal çerçeve yer almaktadır. İkinci bölümde tarihsel arka plan çizilmiştir. Üçüncü bölümde bölgesel sorunlar tanımlanmış ve etkileri ortaya konulmuştur. Bölgesel ve küresel aktörlerin çıkarları ve öncelikleri, uyguladıkları strateji ve politikalar ve bunların siyasi, askeri ve ekonomik etkileri dördüncü bölümde ele alınmıştır. Çalışma sonuç bölümü ile sonlandırılmıştır.

Kuramsal Çerçeve

Çalışmanın kuramsal çerçevesi Aden Körfezi bölgesinde* tespit edilen sorunların siyasi, askeri, ekonomik ve toplumsal etkilerinin sistematik bir şekilde değerlendirilmesi sorunsalı etrafında çizilmiştir. Bölgede bulunan devletlerin yaşadıkları güvenlik sorunları buldukları bölgeden bağımsız bir şekilde değerlendirilememektedir. Bölgede mevcut bulunan bir soruna küresel bir aktörün müdahalesi söz konusu olduğunda ise bölgesel sorunun küresel bir çatışmaya neden olma potansiyeli bulunmaktadır. Bölge devletleri arasındaki rekabetin siyasi, askeri, ekonomik ve toplumsal yönde etkileri bulunmaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla bölgenin güvenlik ve tehdit analizinin yapılması için bölgede devletlerarasındaki rekabeti, bölgenin diğer bölgeler ile etkileşimlerini ve küresel aktörlerin bölge ile etkileşimlerini değerlendirmeye olanak sağlayan bir teoriye ihtiyaç vardır. Bu noktada, Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi (BGKT) çalışmada kuramsal çerçevenin dayanak noktasını oluşturmaktadır.

BGKT, bölge seviyesinde analiz ve güvenlik kompleksleri olmak üzere iki temel unsur içermektedir (Geburu vd., 2023). Buzan ve Waever’ a göre bölge kavramı yalnızca coğrafi olarak kümelenmiş birimlerden ziyade bu birimler arasında var olan güvenlik ilişkilerini ifade etmektedir (Buzan & Weaver, 2003, 4). Başka bir deyişle bölge, coğrafi bir alandan daha çok devletlerin karşılıklı güvenlik etkileşimlerinin bulunduğu bir alandır. Bu alan içerisinde devletlerin birbirleri ile ilişkilerinden, buldukları bölgeden veya diğer bölgeler ile etkileşimlerinden kaynaklanan güvenlik algılamaları veya kaygıları bulunabilir. Yemen ve Suudi Arabistan arasındaki tarihsel rekabet; İran ve Mısır gibi diğer bölge devletlerinin bölgesel liderlik hedefi ile jeopolitik müdahaleleri ve stratejik su yollarına sahip olan bölge üzerinde küresel aktörlerin ekonomik çıkarlarını barındırması, Aden Körfezi ve çevresinin karşılıklı güvenlik etkileşimlerinin bulunduğu bir bölge olduğunun göstergeleridir.

BGKT’ de ikinci önemli unsur olan güvenlik kompleksleri Buzan tarafından People, States and Fear (İnsanlar, Devletler ve Korku) başlıklı eserinde “birincil güvenlik kaygıları birbirlerine yakından bağlı olan ve ulusal güvenliklerinin birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği bir grup devlet” olarak tanımlanmıştır (Buzan, 1983, 106). Daha sonra tanıma güvenikleştirme kavramı eklenmiştir. Buna göre bir güvenlik kompleksi güvenikleştirme, güvenlik dışlaştırma süreçleri birbirinden bağımsız olarak değerlendirilemeyen devletler grubu olarak tanımlanmaktadır (Buzan & Weaver, 2003, 44). Güvenlik kompleksleri geçici olabileceği gibi kalıcı da olabilir. Aden Körfezi ve çevresinde bulunan devletlerin güvenlik sorunları birbirinden bağımsız olarak değerlendirilememektedir. İlk olarak bölge devletlerinin karşılıklı güvenlik bağımlılıkları bulunmaktadır. Örneğin Yemen’de güçlenen Husilerin faaliyetleri Suudi Arabistan için sınır güvenliği endişesine yol açmıştır.

BGKT bölgelerin ve devletlerin bölge içinde ve diğer bölgeler arasındaki güvenlik etkileşimlerinin araştırılmasına olanak sağlamaktadır. Cannon ve Donelli’ ye göre, BGKT devletlerin iç süreçleri, bir bölgedeki devletlerarası ilişkiler, bölgeler arası ilişkiler ve küresel aktörlerin bölgesel dinamikler ile etkileşimlerinin incelenmesi için oldukça faydalıdır (Cannon & Donelli, 2020, 507). Bu çalışmada bölgesel güvenlik kompleksi teorisi, küresel aktörlerin bölge dinamikleri ile etkileşimleri, bölgeler arası etkileşimler

ve devletlerarasındaki rekabet ilişkilerinin sistematik olarak ortaya konulması yoluyla kullanılmıştır.

Aden Körfezi ve çevresinde bulunan devletlerin temel amacının güvenliklerini sağlamaktır. Bölge devletleri güç dengesini sağlamaya yönelik davranışlar sergilemekte, güvenliklerini sağlamak için gerek bölge dışı gerekse bölge devletleri ile ittifak kurma yoluna gitmektedir. Kurulan bu ittifaklar ise genel anlamda Stephen Walt tarafından tehditlerin dengelenmesi yoluyla güç dengesinin sağlanması şeklinde gerçekleştirilmektedir (Walt, 1987, 14). Bu nedenle bölge ortamının güvenlik ve tehdit analizinin yapılabilmesi için neoliberal teori de yararlı olmaktadır (Santini & Wulzer, 2024, 37). Bölge devletlerinin çoğu için dış politikada yaşadığı sorunların temel çözüm yolu yükselen bir güçle birlikte hareket etme ya da ona karşı denge kurmaktır (Ryan, 2019, 9). Bölgenin güvenlik ortamı değerlendirirken güç dengesi yaklaşımına kimlik unsuru da eklenebilmektedir. Bölgedeki devletlerin ideolojik tehditlere nasıl tepki verdiklerinin detaylandırılarak kimlik bazlı bir güç dengesi yaklaşımı da güvenlik ve tehdit analizinin yapılması için yol gösterici olmaktadır (Rubin, 2017, 7). Çalışmada bölge devletlerinin birbirleri ile ve küresel güçler ile kurdukları ittifaklar güç dengesi yaklaşımı etrafında değerlendirilerek kullanılacaktır.

Tarihsel Arka Plan

Çalışmanın tarihsel arka planı bölgesel bir alt-kompleks olan körfez bölgesinde, bölge devletlerinin sahip oldukları güvenlik sorunlarının anlamlandırılması amacıyla oluşturulacaktır. Yemen’de Husiler’in yükselişinin anlamlandırılması amacıyla Yemen-Suudi Arabistan rekabeti, Yemen’de bulunan siyasi ortamın gelişimi ve İran’ın bölgeye yönelik politikaları kapsamında Husiler ile olan ilişkileri açıklanmalıdır. Dahası, Aden Körfezi ve çevresinde bulunan güvenlik sorunlarının siyasi, askeri, ekonomik ve toplumsal etkilerinin değerlendirilebilmesi için Suudi Arabistan ve diğer Körfez Arap devletleri ile İran arasındaki rekabet ve bu rekabetin Yemen sahasındaki etkilerinin ortaya konulması gerekmektedir.

19. yüzyılda Yemen’in Kuzey bölgeleri Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyeti, Güney bölgeleri ise Britanya İmparatorluğu hâkimiyeti altında yaşamıştır (Rabin, 2015, 11). Birinci Dünya Savaşı’nın ardından Kuzey Yemen’de İmam Yahya’nın liderliğinde Zeydi İmamlığının yönetimi altında bağımsız bir devlet kurulmuştur (Rabin, 2015, 16). Güneyde ise Aden Kolonisi Britanya İmparatorluğu hâkimiyeti devam etmiştir. İmam Yahya, Yemen’de hâkimiyeti altında kalan alanları genişletmeye çalışmıştır. Osmanlı Devleti’nin hâkimiyeti altında Yemen’in sınırları içerisinde dâhil edilen Asir bölgesi üzerinde hak iddia ederek Suudi ailesinin yönetimi altında bulunan bölgelere seferler düzenlemiştir. Yemen ve Suudi Arabistan ilişkileri Asir Bölgesi üzerinde yaşanan sınır anlaşmazlıkları nedeniyle yapılan çatışmaların ardından 1934 yılında imzalanan Taif Antlaşması ile başlamıştır (UN Peacemaker, 1934). Çatışmalar sınır anlaşmazlığı nedeniyle yapılmış olsa da Yemen’in İbni Suud’a karşı bir Asiri prensini desteklemesi de bir başka savaş nedeni olarak kabul edilmektedir (Dosari & George, 2020, 53). Yemen, Suudi Arabistan’ın Güney bölgesini oluşturan Asir bölgesi üzerinde hak iddia etmiş ancak Taif Antlaşması ile bundan vazgeçmiştir. Buna rağmen sınır anlaşmazlıkları tamamen çözülmüştür.

1962 yılında Kuzey Yemen'de iç savaş patlak vermiş İmam Bedir Mısır'ın desteği ile devrilmiş ve Yemen Cumhuriyeti kurulmuştur (Mann, 2014, 55). Yemen'de monarşinin yıkılması ile kendisine yönelik tehdit hisseden Suudi Arabistan Yemen'e müdahale etmiştir. Böylece Yemen, 1962-1970 yılları arasında cumhuriyetçileri destekleyen Mısır ile monarşiyi destekleyen Suudi Arabistan arasındaki güç savaşında bir alan haline gelmiştir. Sonuç olarak Kuzey Yemen'de cumhuriyetçi bir yönetim kurulmuştur. 1967 yılında Güney Yemen'de, Britanya İmparatorluğu'nun çekilmesinin ardından sosyalist bir yönetim kurulmuştur (Rabin, 2014, 68). Suudi Arabistan, Güney Yemen'e yönelik olarak müdahalelerde de bulunmuştur. 1990'lı yılların sonuna kadar Suudi Arabistan ile Yemen devletleri arasında zaman zaman çatışmalar yaşanmaya devam etmiştir. 1990 yılına gelindiğinde Kuzey ve Güney Yemen Ali Abdullah Salih'in yönetimi altında birleşmiştir.

Suudi Arabistan ve Yemen arasındaki ilişkiler Salih'in yönetimi altında inişli çıkışlı olmuştur. Başka bir ifade ile Suudi Arabistan'ın güvenlik kaygılarına bağlı olarak şekillenmiştir. Salih yönetiminin ilk dönemlerinde Saddam Hüseyin'i desteklemesi Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkeleri ile arasını açmıştır. Suudi Arabistan Yemenli işçileri geri göndererek ciddi bir ekonomik yaptırım uygulamış ve ayrıca, diğer Körfez ülkeleri de Yemen'e gönderdikleri yardımı azaltmış ya da tamamen kesmiştir (Colton, 2010, 410-411). Böylece Yemen'de her iki bölgede de ciddi işsizlik ve ekonomik sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu ortamda halk ayaklanmaları da baş göstermiştir. 1991 yılında Salih yönetimine karşı başlayan ayaklanmalar, 1994 yılında iç savaşa dönüşmüştür (Perkins, 2017, 38). Suudiler, Yemen'in güney bölgelerinde Salih yönetimine karşı ayaklanan grupları desteklemiştir (Dosari & George, 2020, 54). Salih bu bölgelerde kontrolünü güçlendirmiştir ancak iç savaş sonucu ülkedeki ekonomik kriz daha da derinleşmiştir (Day, 2010, 6). İlerleyen dönemde Yemen içerisinde Husiler'in Salih yönetimine karşı ayaklanmaya başlamıştır. Husilerin sınır bölgelerinde tehdit oluşturan eylemler gerçekleştirmeye başlaması Suudi yönetiminin Salih yönetimini desteklemeye itmiştir. Benzer şekilde El Kaide'nin bölgedeki faaliyetleri karşısında da Yemen'de Salih hükümetinin bulunması Suudi Arabistan için daha önemli hale gelmiştir. Suudi Arabistan ile Yemen Cumhuriyeti arasında sınır antlaşması da 2000 yılında eski antlaşmayı teyit eder şekilde Cidde Antlaşması olarak yenilenmiştir (UN Peacemaker, 2000). Nihayetinde Suudi Arabistan ile Yemen ilişkilerinin tarihsel arka planı, Suudilerin Yemen'e yönelik olarak politikalarının çevreleme ve varlığını sürdürmesini destekleme olarak iki yönde geliştiğini göstermektedir (Salisbury, 2015).

Husi Hareketi ya da 2011 yılında konulan resmi adıyla Ensarullah Hareketi ilk olarak 1980'lerde Kuzey Batı Yemen'de ortaya çıkmaya başlamıştır (Juneau, 2024, 280). Adını El-Husi ailesinden alan hareket, Şiiiliğin küçük bir kolu olan Zeydiliğe mensuptur. 1979 yılında gerçekleşen İran İslam Devriminden etkilenmişlerdir. 1991 yılında Şeyh Bedrettin El Husi öncülüğünde Mümin Gençler Hareketi olarak selefiliğin etkisini yaygınlaştırmaya başlamasına, yolsuzluk ve artan işsizliğe bir tepki olarak kurulmuştur (Kimutai, nd). Husiler, 1990 yıllarında Salih hükümetine karşı muhalefet etmişler ancak aslen 2003 yılında ABD'nin Irak'ı işgali ve Salih hükümetinin ABD'nin "teröre karşı savaş" doktrinini desteklemesi üzerine gerginlik hat safhaya çıkmıştır (Zeidan, 2024). Husilerin asıl görünüşleri 2004 yılında silahlı ayaklanma başlatmaları ile ortaya çıkmıştır.

2004 yılında başlayan silahlı ayaklanmalara Yemen Ordusu tarafından müdahale edilmesiyle beraber ayaklanmalar Kuzey Yemen'e doğru yayılmış ve iç savaşa dönüşmüştür (Freeman, 2009, 1008). Hükümet ile Husiler arasında 2004-2010 yılları arasında süren hafif yoğunluklu iç savaş sırasında pek çok Yemenlinin yanı sıra Husi lideri de öldürülmüştür (Laçiner vd., 2010, 85). İç savaş döneminde ortaya çıkan otorite boşluğunda Yemen'de El-Kaide de etkin olmuştur. El-Kaide'nin Yemen'de etkin olması ile ABD ve diğer Batılı ülke ve uluslararası organizasyonlar Yemen'e ekonomik yardımlar vererek Salih hükümetini desteklemiştir (Clark, 2010, 268). Salih'in terörle mücadele konusunda yardım talep etmesi ona ABD için güvenilir bir müttefik olarak görülme ve bu şekilde Arap Baharı protestoları başladığında bölgedeki Hüsnü Mübarek veya Muammer Kaddafi gibi liderlerden farklı değerlendirilme şansı vermiştir. ABD desteği Husi hareketinin Salih hükümetine yönelik olarak muhalefetini sürdürmesini sağlamış ve İran ile yakınlaşmasına da olanak sağlamıştır. İran'ın Husilere olan destek bu dönemde evrim geçirmeye başlamıştır (Juneau, 2024, 280). 2015 yılında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin İran'a Yaptırım Komisyonu tarafından hazırlanan bir rapora göre İran, 2009'da Husilere düşük miktarlarda silah temin etmeye başlamış olabilir (Landry, 2015). 2010 yılının sonuna gelindiğinde Amerikalı yetkililer İran'ın küçük miktarlarda otomatik tüfek, el bombası ve nakit paranın İran tarafından Yemen'de Husilere ulaştırıldığını açıklamışlardır (Schmitt & Worth, 2012). Suudi Arabistan yönetiminin Husilere müdahalenin sağlanması için topraklarını Yemen ordusunun geçişine açması Husilerin Suudi Arabistan sınırına da saldırmasına neden olmuştur (Juneau, 2024, 281). Bu dönemden itibaren İran, bölgesel rekabet içerisinde olduğu Suudi Arabistan'a karşı Yemen'i bir alan, Husileri de vekil savaşçıları olarak görmeye başlamıştır.

Bölgesel ve Bölge Dışı Aktörler

Suudi Arabistan

Aden Körfezi bölgesinde tehdit oluşturan Husi faaliyetlerinden en çok etkilenen devletlerin başında Suudi Arabistan gelmektedir. Yemen ile en geniş sınırlara sahip olması dolayısıyla buradan kaynaklanan güvenlik sorunlarından direkt olarak etkilenmektedir. Bu nedenle kendi ulusal güvenliğine ve çıkarlarına göre Yemen ile inişli çıkışlı ilişkileri olmuştur. Göçmen akışı, güvenlik sorunları, ekonomik ilişkiler ve bölgede yer alan kabileler ile ilişkiler Suudi Arabistan'ın Yemen'e yönelik olarak uyguladığı dış politikanın şekillenmesinde etkili olan unsurlardır (Hill, 2011). 2009 ve 2015 yıllarında Yemen'de hükümet güçleri ile Husiler arasında yaşanan çatışmalarda Husiler, Suudi Arabistan sınırına saldırılar gerçekleştirmiş olsa da tarihi olarak Suudi Arabistan, Yemen'i tehdit kaynağı olarak görmüştür (Kechichian, 1999, 243). İki devlet arasında bağımsızlıklarını ilan etmelerinden itibaren yaşanan sınır anlaşmazlıkları iki devlet arasında 2000'li yıllara kadar sorun olarak kalmaya devam etmiştir. Sınır bölgelerinde yaşayan Şii nüfus ve Yemen'in Cumhuriyet modeline geçmesi de Arabistan'ın Yemen'e potansiyel bir tehdit faktörü olarak görmesine yol açmıştır (Samice vd., 2017, 18). Yemen'de Husilerin neden olduğu güvenlik kaygıları dolayısıyla ortaya çıkan otorite boşluğu tehdit unsuru yaratmaya başladığında ise Suudi Arabistan, Yemen hükümetini desteklemeyi seçmiştir. Bu şekilde Suudi Arabistan güneyinden gelen ideolojik, bölgesel ve diğer tür tehditlerle başa çıkmanın bir yolu olarak angajman,

çevreleme ve müdahale arasında gidip gelen bir dış politika takip etmiştir (Hokayam & Roberts, 2016, 162).

Yemen’de Arap Baharı sırasında meydana gelen protesto hareketlerinin şiddetli bir iç savaşa dönüşmesi ile ortaya çıkan süreçte Husiler’in başkenti ele geçirmesi ile Suudi Arabistan’ın dış politikası Yemen’in toprak bütünlüğünün korunması ve siyasi istikrarın sağlanmasını amaçlamıştır. Bu dış politikayı amaçlamasında El Kaide’nin de yaşanan otorite boşluğundan yararlanması, İran’ın Zeydi grup Husileri destekleyerek bölgede nüfuzunu genişletmesinin önlenmesi de etkili olmuştur. Şii azınlık nüfusuna sahip olan Suudi Arabistan, İran’ın ideolojik söyleminin Şii Suudi vatandaşlarını etkilemesinden çekinmektedir (Tzemprin vd., 2015, 192). Bu çekinceler ile Suudi Arabistan, bölgesel olarak etkisini genişletmeyi de amaçlayarak, 2015 yılında yapılan müdahaleye öncülük etmiştir.

Suudi Arabistan öncülüğünde gerçekleştirilen müdahale Yemen’de durumun daha da kötüleşmesini sağlamıştır. Müdahalenin en önemli sonucu Yemen’in Husiler, BAE ve Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyonun kontrol ettiği üç farklı bölgeye ayrılmış olmasıdır. Başkent Sana ve çevresi Husiler tarafından kontrol edilirken, Güney’de BAE’nin öncülüğünde Güney Geçiş Konseyi bulunmaktadır (Anadolu Ajansı, 2023). Ülkenin diğer kısımları çoğunlukla Suudi Arabistan öncülüğündeki koalisyon kontrolünde olmakla beraber çöl kesimlerinde ve bazı sahil kentlerinde terör örgütü El Kaide’nin etkinliklerini devam ettirdiği bilinmektedir.

Müdahalenin sonucunda farklı kontrol noktalarına bölünen Yemen’de müdahalenin getirdiği daha büyük sorun ise yarattığı insani krizdir. 2015 yılından günümüze Yemen’de 4.5 milyon kişi yerinden edilmiş, 18.2 milyon kişi yardıma muhtaç ve 9.8 milyon çocuk insani yardıma muhtaç duruma gelmiştir (UNICEF, 2024). Süregiden çözümsüzlük ve çatışma halinin sonucu olarak ortaya çıkan bu durum dünyanın en büyük insani krizlerinden birisi olarak devam etmektedir. Yemen’in farklı güçler tarafından kontrol edilerek fiilen bölünmesi ve çözümsüzlük halinin devamıyla giderek büyüyen insani kriz müdahalenin gerçekleşme yönteminin de bir sonucudur. Gerçekleştirilen müdahale her ne kadar Yemen’in başarısız bir devlet olduğu ve egemenliğin yeniden tesisinin bölgesel güvenliğin sağlanması için gerekli olduğu görüşüyle meşru olarak kabul edilse de müdahalenin uluslararası hukuk ilkelerinin gözetilmeden yapılması süregiden sorunların kaynağı niteliğindedir (Clausen, 2019, 493).

Müdahalenin ardından BM çerçevesi altında yeniden inşa için yol haritasının ortaya çıkması ve uygulanması için Yemen hükümeti ile görüşmeler yapmayı sürdürmüştür. Son olarak, Husiler’in Hamas’ın gerçekleştirdiği saldırılara “savaş durumu” ilan ederek cevap veren İsrail’e ve İsrail’i destekleyen devletlere misilleme olarak Kızıldeniz’den geçen gemileri vurması ise Suudi Arabistan dış politikasında ayrı bir tehdit unsuru meydana getirmiştir. ABD öncülüğünde yapılan askeri müdahale de Suudi Arabistan tarafından tehlikeli olarak nitelendirilmiştir (Singh, 2024). Bölgede istikrarın sağlanması ve çatışmaların durdurulması gerektiğini düşünen Suudi Arabistan, ABD’nin bölgedeki müttefiki olarak müzakere süreçlerinde bulunmaya devam etmektedir. Ancak atılan diplomatik adımlar başarıdan uzak kalmış ve Yemen’de çözümsüzlük devam etmektedir.

İran

İran, Körfez bölgesinde Arap devletleri ile girdiği nüfuz mücadelesi ve takip ettiği

ideoloji temelli dış politika ile bölgenin önde gelen aktörlerinden birisidir. Körfez ülkeleri İran'ın büyük nüfusu, geniş doğal kaynakları, coğrafi konumu ve yozlaşmış yönetici elitlere karşı ayaklanmayı teşvik eden söylemi ile tehdit oluşturduğunu düşünmektedir (Karakır, 2018, 133). İran'ın rejimi ihracı ve ABD karşıtı dış politikası, bölgede kendisinin izole edilmesine ve Körfez Arap devletleri ile ABD müttefikliğinin sağlanmasına yol açmıştır. İslam dünyası üzerinde hâkim olma, Arabistan ile İran arasında kimliğin ön plana çıktığı dış politikanın en önemli hedefi olarak karşımıza çıkmaktadır.

İran bölgede etkisini arttırmak için hem devletler hem de devlet dışı aktörler ile ilişkilerini geliştirmektedir. Örneğin Suriye'de iç savaş sırasında Beşar Esad'ı desteklemek için Hizbullah savaşçıları ve İran güçlerini göndermiştir (Broder, 2017). Irak ve Lübnan'da Şii örgütleri sürekli olarak desteklemeye devam etmiştir. Yemen'de ise devlet dışı aktörler ile ilişkilerini geliştirmeye özen göstermiş, Husi hareketini desteklemiştir. Şii İslam'ın bir küçük bir kolunu oluşturan Zeydiliğe mensup Husiler ile iç savaş sürecine kadar yoğun ilişkiler geliştirmemiştir. İran'ın Yemen iç savaşında Husileri destekleme süreci, Suudi Arabistan'ın Yemen hükümetini desteklemesi sürecine paralel olarak başlamıştır. Körfez Arap devletleri ile girdiği nüfuz mücadelesinin bir alanı olarak Yemen ve vekil savaşçılar olarak Husileri desteklemesi İran'ın bölge politikaları ile uyumludur.

Mısır

Tarihsel süreçte Suudi Arabistan ile Yemen üzerindeki rekabeti Mısır'ın bölgeye yönelik siyasetine yön vermiştir. 1967 yılında Arap-İsrail savaşının ardından değişen Cemal Abdül Nasır yönetiminin sona ermesiyle Mısır siyaseti değişmeye başlamış ve Yemen'de hayati çıkar olarak gördüğü noktalardan geri çekilmiştir (Şeker, 2021:459). Nasır'ın Yemen'e yönelik başarısız müdahaleci politikalarının ardından elli üç yıl sonra Mısır bölge siyasetine yeniden dâhil olmuştur. 2013 yılında askeri darbe ile yönetime gelen Abdül Fettah El Sisi yönetiminin Suudi Arabistan'ın askeri müdahaleye katılım davetini kabul etmiştir (Farouk, 2015). Operasyona destek vermek, Mısır'ın darbe döneminin ardından bölgede aktif siyasete döndüğünü göstermesi açısından bir fırsat olarak değerlendirilmiş. Mısır'ın operasyona desteği Suudi Arabistan üzerindeki siyasi yükü hafifletirken, Sisi yönetiminin meşruluğunu tamamlaması açısından da önem arz etmektedir.

Yemen'in stratejik öneme haiz olan konumu pek çok ülke gibi Mısır için de önem arz etmektedir. Süveyş Kanalından geçen ticaret gemilerinin güvenliği için Babül Mendep boğazının istikrarlı bir güvenliğe sahip olması gerekmektedir. Yemen'de Husilerin neden olduğu güvensizlik durumu Mısır'ın Suudi Arabistan öncülüğünde yapılan askeri müdahaleye katılımını kaçınılmaz hale getirmiştir. Mısır, Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkeleri gibi Yemen'de süregelen çözümsüzlük sürecinin bitmesi için diplomatik hamleler yapmaya gayret göstermektedir. Özellikle Süveyş Kanalı'nın güvenliğinin sağlanması açısından Kızıldeniz'in güvenliğinin sağlanması gerektiği Mısır tarafından dile getirilmektedir (Mohamed, 2024).

Diğer Körfez Arap Devletleri

Yemen'de Husiler'in güçlenmesi ve İran'ın Arap Baharı sürecinde manevra alanı elde ederek nüfuzunu genişletmeye başlaması BAE başta olmak üzere diğer Körfez Arap devletleri tarafından da tehdit olarak algılanmıştır. Uluslararası sistemde yükselen orta

ölçekli güçler olan Körfez Arap devletleri, sahip oldukları doğal kaynaklardan elde ettikleri ekonomik faydayı siyasi güçlerini arttırarak genişletmek istemektedirler. ABD’nin bölgede güvenlik sorunlarına karşı müdahaleci politika izlemek yerine bölgedeki devletler ve diğer aktörler ile sorumluluk paylaşma politikası Körfez Arap devletlerine alan açmıştır. Yemen’e 2015 yılında yapılan askeri müdahale sırasında Suudi Arabistan’a en önemli desteği KİK devletleri vermiştir.

BAE, Suudi Arabistan ile kilit konularda anlaşmazlık yaşasa da bölgesel düzenin bozulması, genişleyen İran nüfuzu ve yükselen terör tehdidi nedeniyle ittifak yapmaya başlamıştır. Riyad ve Abu Dabi için bölgesel ve yerel tehditler birbirine bağlıdır ve bu tehditlerin bertaraf edilmesi iki devleti de güçlendirir niteliktedir (Hokayam & Roberts, 2016, 162). BAE tarafından Yemen’de meydana gelen iç savaş kendi ulusal güvenliğine tehdit oluşturabilme potansiyeline sahiptir. BAE’nin güvenlik kurumlarında özellikle polis teşkilatında çalışan pek çok Yemenlinin, Husilerin güçlenmesinden etkilenme olasılığının bulunması, emirlik için endişe kaynağı olmuştur (Raab, 2017, 45). Öte yandan Körfezin en önemli ekonomilerine ve ordularına sahip olan iki devlet, Arap Baharı sonrası dönemde bölgesel konularda giderek görünümünü arttırmaya başlamıştır. Yemen Krizi, bu devletler için bölgesel nüfuzlarını genişletme ve güçlerini gösterme bakımından bir alan haline gelmiştir. Suudi Arabistan liderliğinde yapılan koalisyon müdahalesinde BAE’nin rolü başlarda Hadi yanlısı grupları eğitmek ve desteklemek iken hem kuvvet sayısı hem de yaptığı operasyonların kalitesi bakımından zamanla operasyonun eş liderliği rolüne dönüşmüştür (Raab, 2017, 46). Suudi Arabistan kuzeyde Husilere yönelik olarak yapılan kara ve hava operasyonlara öncülük ederken, BAE güney ve doğu bölgelerinde yapılan kara operasyonlarına öncülük etmiş ve Yemen kıyılarında silah tedarikinin önlenmesi için deniz ablukalarında önemli rol oynamıştır (Knights, 2016). BAE, 2015 yılında Somaliland’da askeri üs ve 2017 yılında Eritre’de askeri tesis kurarak Aden Körfezi bölgesinde askeri görünümünü arttırmıştır (Shafqat, 2017). Takiben, Aden Körfezi’nin kontrolü için coğrafi olarak stratejik öneme sahip olan Sokotra ve Perim adalarında askeri üsler kurmuştur (Telci & Horoz, 2018, 147-152). Askeri görünümünü bölgede arttıran BAE, Yemen Krizinin çözümü için BM’de yapılan girişimlerde de Suudi Arabistan ile diplomatik girişimlerde bulunarak siyasi görünümünü de arttırmıştır.

Katar, diğer Körfez Arap devletleri gibi Suudi Arabistan öncülüğündeki 2015 müdahalesine destek vermiştir. Ancak bu destek 2017 yılında Suudi Arabistan, BAE ve Mısır’ın öncülüğünde Katar’ın koalisyondan çıkarılarak ambargo uygulanmasının ardından son bulmuştur. Katar, stratejik bakış açısı, ekonomik nüfuz kabiliyeti, bağımsız dış politika arayışı, El Cezire, dış yardımlar ve arabuluculuk faaliyetlerinden oluşan yumuşak gücü ile Taliban, Müslüman Kardeşler, Hamas ve İran dâhil olmak üzere devlet ve devlet dışı aktörlerle bölgesel ilişkiler geliştirmiştir (Kamvara, 2017, 175). Bu ilişkiler Körfez Arap devletleri içerisindeki rakiplerinin tepkisini çekmiştir. Katar’ın terörü desteklediği ve diğer devletlerin iç işlerine karıştığı suçlamasıyla Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır 5 Haziran 2017’de Katar ile diplomatik ilişkilerini kestiğini açıklamıştır (BBC, 2017). Katar ile yaşanan bu diplomatik kriz Somali başta olmak üzere Afrika Boynuzu’nda yer alan devletleri de etkilemiş ve Aden Körfezi bölgesinde İran ile nüfuz mücadelesi içerisinde olan Körfez Arap devletlerinin kendi içlerindeki rekabet unsurunu da ortaya çıkarmıştır.

Afrika Boynuzu Ülkeleri

Aden Körfezinde ve Kızıldeniz’de bulunan çatışma, risk ve tehditler Orta Doğu ve Afrika Boynuzunda yer alan devletlerin ilişkiler geliştirmelerine neden olmuştur. Etiyopya ve Somali, Etiyopya ve Eritre arasındaki ihtilafli ilişkiler ve Etiyopya, Mısır ve Sudan arasındaki Nil Suları konusundaki anlaşmazlıklar Aden Körfezi ve Kızıldeniz’de bölgesel güvenliği şekillendirmiştir. Öte yandan İran, Yemen’de Husilere destek sağlarken Afrika Boynuzunda bulunan devletlerle de iyi ilişkiler geliştirmiştir. Böylece Aden Körfezi bölgesinde nüfuz alanı oluşturmuştur. Aden Körfezi’ne kıyısı olan ve Afrika Boynuzunda yer alan Eritre, Cibuti, Sudan ve Somali, İran ile Körfez Arap devletleri arasındaki nüfuz mücadelesinin bir alanı haline gelmişlerdir. İran’ın Yemen’de yaşanan çatışmalarda Husilere lojistik destek sağlamak amacıyla Afrika Boynuzunu kullanması başta Suudi Arabistan olmak üzere diğer Körfez Arap devletlerinin bölgeye yönelmesine neden olmuştur (Manjang, 2017, 49). Yemen müdahalesi ve sonrasında bu devletlerin İran ile ilişkilerini kesmeleri, kıyılarını İran’a kapatmaları ve koalisyona destek vermeleri için yatırım, kredi ve merkez bankası transferleri gibi teşvikler sunmuşlardır. Aşağıdaki tablo Körfez Arap devletlerinin bölgeye yönelik çıkarlarını ve kullandığı araçları özetlemektedir.

	Suudi Arabistan	BAE	Katar
Hedeflenen Ülke	Sudan	Eritre, Somaliland	Sudan Somali
Temel Siyasi Çıkarlar	İran’ın izolasyonu	İran’ın izolasyonu	İran’ın izolasyonu
Temel Ekonomik Çıkarlar	Yiyecek Üretimi	Bölgesel Ticaret ve Limanların genişlemesi	Finansal Çeşitlendirme
Siyasi Araç	Bütçe Desteği Çok yönlü Fonlar	Bütçe Desteği	Katar Fonu Katar Merkez Bankası
Askeri Görünüm	Assab Cibuti	Assab Berbera Mogadişu	-

Tablo 1: Körfez Devletlerinin Afrika Boynuzundaki Çıkarları ve Kullandığı Araçlar (Meester, J. vd. 2018, 39).

Sudan ve Eritre maddi ve diplomatik destekler aldığı İran ile iyi ilişkilerini kesmiş ve koalisyona destek vermiştir. Ancak koalisyon Katar ile diplomatik ilişkilerini kestiğinde Eritre koalisyondan yana tavır alırken Sudan ve Somali Katar ambargosuna katılmamış veya tarafsız kalmışlardır. Afrika Boynuzunda bulunan devletler, Aden körfezinin kontrolünün sağlanması noktasında Körfez Arap devletleri için önem arz etmeye devam edecektir.

Amerika Birleşik Devletleri

ABD’nin bölgeye yönelik olarak politikası “teröre karşı savaş” (war on terror) doktrinin bir parçası olarak gelişmiştir. Ekim 2000’de El Kaide’nin en önemli saldırılarından birisi olan USS Cole isimli geminin Yemen kıyılarında bombalanmasının ardından ABD, Yemen’de El Kaide ve ona bağlı örgütler ile mücadeleye girmiştir (FBI, nd). Ancak Yemen, ABD’nin bölgede teröre karşı mücadelesinde öncelikli bir bölge olmamıştır. 2009 yılına gelindiğinde Suudi Arabistan ve Yemen’de bulunan El Kaide mensupları

birleşerek Arap Yarımadası El Kaidesi (Al Qaeda Arabian Peninsula, AQAP)'ni meydana getirmiştir (Counter Extremism Project, nd). Yemen'de bulunan uzun süreli ve yoğun siyasi istikrarsızlık AQAP için ideal bir faaliyet alanı oluştururken, bölgedeki Amerikan çıkarlarına da meydan okumaya başlamıştır (Arimatsu & Choudhury, 2014, 31). Bu dönemden itibaren ABD, Yemen'de AQAP'ın etkisiz hale getirilmesi için operasyonlar yapmıştır. Salih hükümeti, ABD'nin Yemen'de askeri operasyonlar gerçekleştirmesine izin vermiştir (Hartig & Hathaway, 2022). Benzer şekilde Mansur Hadi yönetimi altında da ABD'ne terör örgütlerine yönelik olarak müdahale izni verilmiştir. AQAP kadar etkili olmasa da Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) Sana'da gerçekleşen birkaç intihar eylemini üstlenmiştir (Rugh, 2015, 150). Arap Baharı sürecinde müdahaleci bir dış politika yerine, bölgesel ve uluslararası aktörler ile sorumluluğu paylaşarak uluslararası sorunlara müdahil olma politikası takip eden ABD, 2015 yılında KİK tarafından yapılan müdahaleyi istihbarat paylaşımı yaparak ve lojistik olarak desteklemiştir. ABD'nin bu desteği aynı zamanda bölgede yükselmekte olan İran nüfuzunun da önünü kesmeyi hedeflemiştir.

Yemen'de Husilerin güçlenerek bölgesel bir tehdit yaratması Amerikan ulusal çıkarlarına meydan okunması anlamına gelmektedir. İlk olarak Husiler, ABD açısından İran tarafından maddi ve askeri anlamda destek gördüğü için bölgede İran'ın nüfuzunu genişletmektedir. İkinci olarak, Husilerin Kızıldeniz'den geçen ticaret gemilerine saldırarak küresel tedarik zincirini aksatmaları ABD açısından da tehdit unsuru yaratmaktadır. Yapılan bu saldırılar bölgede Amerikan ulusal çıkarlarının önemli bir parçası olan İsrail'in güvenliğini de tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle CENTCOM önderliğinde askeri müdahale başlatılmıştır. ABD'nin askeri varlığı Aden Körfezi ve Kızıldeniz'de Husiler'in saldırılarının durdurulması ve İran'ın caydırılması amacıyla bölgede bulunmaya devam etmektedir.

Çin

Çin, ekonomik ve buna bağlı olarak güvenlik çıkarlarını gözetmek amacıyla yurtdışındaki ilk askeri üssünü Cibuti'de açmıştır (Badawi, 2024, 70). Dünyanın en büyük ikinci ekonomisi olan Çin'in Kuşak ve Yol Projesi'nin başlamasının ardından deniz ticaretine verdiği önem artmıştır. Öte yandan Afrika kıtasına yönelik olarak ticari anlamda giderek artan rolü, bölgede ekonomik kazanımlarının güvence altına alınması gerekliliğini meydana getirmiştir. Dünya ticareti için stratejik yollarından birisi olan Aden Körfezi ve Kızıldeniz bölgesi Çin için önem arz etmektedir. Bu nedenle Cibuti'de açılan askeri üs Çin'in bölgede bulunan risk, çatışma ve tehditlere yönelik olarak ekonomik kazanımlarını güvence altına almak istediğini göstermektedir. Çin ayrıca 2008 yılından beri korsanlıkla mücadele etmek amacıyla Aden Körfezi'nde bir deniz gücü de bulundurmaya devam etmektedir (Melvin, 2019, 3-4). Çin'in Kuşak ve Yol Projesi Kızıldeniz'de ticari faaliyetlerin yoğunlaşmasını sağlamıştır. Çin'in yanı sıra diğer devletler de bölgede ekonomik çıkar elde etmeye çalışmaktadır. Bu nedenle Aden Körfezi bölgesinde Husiler tarafından oluşturulan tehdit unsuru Çin açısından önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

Bölgesel Çatışmalar, Riskler ve Tehditler

Yemen Krizi, Aden Körfezi bölgesinde devletlerin güvenlik algılamalarını etkilemiştir. Bölgede yer alan devletlerin güvenlik algılamaları karşılıklı olarak birbirlerini

etkilemektedir. Başka bir deyişle bölgede bulunan devletlerin güvenlikleri birbirlerinden bağımsız şekilde değerlendirilemez. Nitekim Yemen’de iç savaşa dönüşen çatışmalarda sınır komşusu Suudi Arabistan da etkilenmiştir. Husilerin güçlenmesi ve bölgesel olarak önemli şehirleri kontrol etmeleri ve nihayetinde sınır hattına saldırılar düzenlemeleri Suudi Arabistan’ın Yemen’e müdahale seçeneğini ortaya koymasına neden olmuştur. Yemen’de Husilerin güçlenerek başkent dâhil olmak üzere ülkenin çeşitli yerlerine hâkim olması süreci diğer bölge devletleri ve küresel aktörler için tehdit unsuru yaratmıştır. Husilerin güçlenmesi ve Aden Körfezinde bölgesel bir aktör olarak ortaya çıkmasına giden süreçte yaşanan çatışmalar Arap Baharı sürecinde başlamıştır. Bu süreçte başlayan protestolar önce çatışmaya ardından iç savaşa dönüşmüştür. İç savaş sürecinde uluslararası komisyonun askeri müdahalesi ile Yemen Krizi çözülmesi zor sürecin başlangıcı olmuştur.

2010 yılı Aralık ayında Tunuslu seyyar satıcı Muhammed Buazizi’nin kendisini yakması ile başlayan ve “Arap Baharı” olarak adlandırılan halk ayaklanmaları Tunus’tan diğer Orta Doğu ülkelerine ve Yemen’e yayılmıştır. Farklı demografik gruplardan milyonlarca Yemenli, Sana, Taiz, Aden ve diğer şehirlerde gerçekleştirilen “Gençlik Hareketi” eylemlerine katılmıştır (Perkins, 2017, 310). Gençlik Hareketi, mevcut neo-patrimonyal siyasi sistemin yeniden gözden geçirilmesini talep ederken rejime muhalif El Ahmer kabilesi gibi grupların Salih rejimine karşı muhalefette ittifak yapmasına ve Husiler’in muhalefetine arttırmasına olanak sağlamıştır (Dingli, 2013, 96). 2011 yılında gerçekleştirilen eylemler, Yemen’in başta petrol ve diğer sektörler olmak üzere ekonomik faaliyetlerine ciddi zarar vermiştir (World Bank, 2015, 7). Protesto hareketleri kritik KİK’eye ulaştığında ise Salih hükümeti elli barışçıl protestocunun öldürülmesi ile sonuçlanacak şekilde sert bir biçimde müdahale etmiştir (Carapico, 2014, 85). Husiler de gösterilere katılmış ve başlarda barışçıl şekilde başlayan gösterilerin orantısız bir şiddetle bastırılmasının ardından çıkan çatışmalara katılmıştır. Çatışmalar, 2011 yılı Haziran ayında Cumhurbaşkanlığı sarayına düzenlenen roketli saldırıda yaralanan Cumhurbaşkanı Salih’ in tedavi için gittiği Suudi Arabistan’dan döndüğünde görevini bırakmasına neden olmuştur (BBC, 2011).

Salih, Körfez İş birliği Konseyi (KİK) ile kendisine atfedilecek olan tüm suçlardan muaf tutulması karşılığında görevi bırakacağını öngören bir anlaşma imzalamıştır. Bu anlaşmaya göre iki aşamalı bir geçiş süreci işletilecektir. İlk aşamada Salih görevini Cumhurbaşkanı yardımcısı Mansur Hadi’ye bırakacak, ikinci aşamada ise iki yıl içerisinde bitirilerek referanduma sunulacak bir anayasa taslağı hazırlanması için ulusal diyalog sürecinin işletilmesi öngörülmüştür (NuBberger, 2017, 113). İlk aşamada Ali Abdullah Salih’in ardından şiddetli protesto gösterileri arasında Mansur Hadi Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir (Kasino, 2012). Geçiş sürecinin ikinci aşaması olarak 2013 yılının sonlarında BM Yemen Özel Temsilcisi gözetiminde Husiler ve diğer siyasi gruplar ile hükümetin katıldığı Ulusal Diyalog Konferansı düzenlenmiştir (OESGY, 2013).

Ulusal Diyalog Konferansları sırasında çatışmalar devam etmiştir. Husiler, hala etkili olan eski Cumhurbaşkanı Salih ve onun kalan destekçileri ile ittifak yaparak Yemen’de daha geniş bölgeleri kontrol etmeye başlamıştır (NuBberger, 2017, 114). Cumhurbaşkanı Hadi, konferansın sonunda Yemen’in altı federe bölgeye ayrılacağını açıklamış ancak bölünme sonucunda kuzeydeki temsiliyet gücünün zayıflayacağı gerekçesiyle Husiler

planı reddetmişlerdir (Al Deen, 2019). Aynı dönemde Hadi'nin kredi kolaylığı karşısında yakıt sübvansiyonlarını kesmesiyle fiyatların iki katına çıkması protestoları yeniden alevlendirmiştir. Protestoların başlaması ile gerginlik ve şiddet yeniden alevlenmiştir. 2014 yılı Eylül ayında Husiler Yemen'in başkenti Sana'yı ele geçirmişlerdir (BBC, 2024). Husilerin başkenti ele geçirmesinden birkaç gün sonra İranlı danışmanlar ve silahlar taşıdığı iddia edilen İran uçakları Sana'ya inmeye başlamıştır (Bayoumy & Ghobari, 2024). Husilerin başkenti ele geçirmesi ile Suudi Arabistan Yemen'e yaptığı maddi yardımları da askıya almıştır (Salisbury, 2015, 11).

21 Eylül 2014'te Hadi hükümeti ve Husiler arasında çatışmaların sona erdirilmesi ve geçiş sürecinin canlandırılması için bir Barış ve Ulusal Ortaklık Anlaşması imzalanmıştır (UN Peacemaker, 2014). Hadi'nin Husilerin katılımını da sağlayarak yeni bir hükümet kurmasına karşın Husiler, ele geçirdikleri topraklardan geri çekilmemişlerdir (ICG, 2015, 4). Ocak 2015'te başkanlık sarayını kuşatarak Hadi'yi ev hapsine almış ve Hadi'nin istifa etmesini isteyen bir girişimde bulunmuşlardır (Al Jazeera, 2015). 6 Şubat 2015'te BM öncülüğündeki müzakereleri sonlandırdıklarını, parlamentonun feshedildiğini ve ülkeyi geçici olarak yönetecek bir başkanlık konseyi kurulduğunu ilan etmişlerdir (ICG, 2015, 6). Cumhurbaşkanı Hadi önce istifa etmiş ancak Aden'e geçince istifasını geri çekmiştir. Ardından Husiler'in Aden'e yaklaşması ile Suudi Arabistan'a gitmiş ve uluslararası topluma ve müdahale için çağrı yapmıştır (BBC, 2015).

Cumhurbaşkanı Hadi'nin Yemen'den kaçarak KİK'dan askeri müdahale talep etmesinin ardından 26 Mart 2015'te Suudi Arabistan liderliğinde dokuz devletten oluşan bir koalisyon gücü askeri müdahaleye başlamıştır (NuBberger, 2016, 118). Koalisyon güçleri ABD, İngiltere ve Fransa'dan lojistik destek, hızlandırılmış silah ve mühimmat sevkiyatı ve istihbarat paylaşımı gibi destekler alırken Somali topraklarının kullanılmasına izin vermiştir (Hokayam & Roberts, 2016, 165). Uluslararası toplumun geniş desteği ile beraber koalisyonun askeri müdahale sırasında önde gelen devletleri Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) olmuştur. Husilerin daha fazla alanda kontrol sahibi olması, devleti kurumsal olarak ele geçirme girişimleri ve Salih'e sadık önemli ve iyi silahlanmış ordu birliklerini biraraya getirmesi askeri müdahalede Suudi Arabistan-BAE ortaklığının kurulmasını sağlamıştır (Hokayam & Roberts, 2016, 164). Yemen'in kontrolünün tamamen ele geçirilmesi ve burada geçiş dönemi Cumhurbaşkanı Hadi'nin otoritesinin sağlanması amacıyla gerçekleştirilen askeri müdahalede Aden, Husilerin kontrolünden çıkmış ancak ülkenin kontrolü tamamen sağlanamamıştır. Müdahale sonrası Yemen'de Husiler'in kontrol ettiği bölgeler, Suudi Arabistan liderliğindeki KİK'in kontrol ettiği bölgeler ve BAE'nin kontrol ettiği bölgeler ortaya çıkmıştır. Nihayetinde askeri müdahale sonrası Yemen, üçe bölünmüş ve zaten kötü olan ekonomik ve toplumsal durum daha da kötüleşmiştir. Aden Körfezi bölgesinde bulunan devletler için birincil güvenlik kaynağı haline gelen Husiler ve Yemen'de yaşanan çatışmalar bölgesel açıdan risk ve tehdit üretmeye devam etmektedir.

Bölgesel Çatışma, Risk ve Tehditlerin Siyasi Boyutu ve Etkileri

Aden Körfezi bölgesi, bölgesel güçlerin yanı sıra büyük güçlerin de odak noktası haline gelmiştir. Yemen, bölgesel aktörlere Afrika Boynuzu ve Hint Okyanusu arasında jeopolitik projeksiyon yapmalarına olanak vermektedir. Bunun yanı sıra Aden Körfezi bölgesinden geçerek Kızıldeniz'e ulaşan petrol ve diğer taşımacılık faaliyetlerini kontrol

etme imkânı da tanımaktadır. Bölgenin sunduğu bu fırsatlar küresel aktörlerin ve bölge devletlerinin odağını bölgeye kaydırmaktadır. Bölgede bulunan Husi tehdidinin siyasi boyutu da hem bölgesel hem de küresel etkileri barındırmaktadır.

Körfez ülkelerinin Husilerin güçlenmesinden duydukları rahatsızlığın temelinde İran'ın desteği ön plana çıkmıştır. İran, ekonomik ve askeri olarak Husileri desteklemiş ve tarihsel anlamda bölgesel rekabet içerisinde bulunduğu Arap Körfez ülkelerine karşı çıkarlarını genişletmek istemiştir. Sahip olduğu jeopolitik konum ile Yemen'de ortaya çıkan güç boşlukları diğer devletler tarafından tehdit olarak görülmesine neden olmaktadır. Yemen'de ortaya çıkan siyasi istikrarsızlık El Kaide gibi terör örgütlerinin faaliyet göstermesine neden olmuştur. Husilerin askeri kapasitelerini arttırarak ticaret gemilerine el koyma gibi girişimlerde bulunmaları Kızıldeniz ve Aden Körfezi vasıtasıyla yapılan dünya ticaretini aksatma tehdidi yaratabilmektedir. Yemen'in istikrarsız bir devlet olarak bölge ülkeleri ve daha geniş olarak düşünüldüğünde küresel olarak tehdit yaratması siyasi çözümün bulunması için önemli etkiler yapmaktadır. Öte yandan Husilerin güçlenerek Yemen'i kontrol altına alması, İran'ın bölgesel nüfuzunun genişlemesi anlamına geleceğinden Körfez ülkeleri için bölgedeki sorunların siyasi olarak çözülmesi önem arz etmiştir.

2015 yılında yapılan müdahalenin ardından siyasi olarak çözümün sağlanması için KİK ve BM, çeşitli müzakere süreçleri yürütmeye çalışsa da uluslararası toplumun meşru olarak kabul ettiği Yemen hükümeti ile ülkenin özellikle kuzeybatısındaki bölgeleri kontrol eden Husiler arasında anlaşmaya varılamamaktadır. Yemen'de krizin çözüm bulması için BM gözetiminde bir ateşkes yapılması, Husiler'in kontrol ettiği limanlardan elde ettiği gelirleri meşru Yemen hükümeti ile ortak bir hesaba aktarması gibi noktaları içeren anlaşmalar önerilmiştir (Nagi, 2023). Günümüze kadar olan süreçte Husiler ile Salih'e sadık olan birlikler arasında anlaşmazlıklar çıkmış ve bu anlaşmazlıkların sonucunda eski cumhurbaşkanı suikast sonucu Husiler tarafından öldürülmüştür (Al Jazeera, 2017). 2022 yılında ise kurulan liderlik konseyinde Mansur Hadi tüm yetkilerini Reşad El-Uleymi'ye devretmiştir.

Bölgesel Çatışma, Risk ve Tehditlerin Ekonomik Boyutu ve Etkileri

Yemen'de Husilerin yükselmesinin Aden Körfezi bölgesinde yarattığı risk ve tehditlerin ekonomik boyutu ve etkileri küresel aktörlerin dikkatini bölgeye çekmesini sağlamaktadır. Küresel deniz ticaretinin yaklaşık %12 si ve Avrupa'nın Asya ve Ortadoğu ile ticaretinin %40 ı, deniz yoluyla taşınan hidrokarbonların %8 i bu bölgeden taşınmaktadır (Lons & Petrini, 2023, 57). Bölgede ortaya çıkabilecek olumsuzlukların boyutu küresel ölçekte etkili yaratabilme potansiyeli vardır. Bu nedenle bölgede yaşanabilecek olumsuzluklar yalnızca bölge devletlerinin ilgisini çekmemektedir. Örneğin, Mart 2021'de Süveyş Kanalı'nın kargo gemisi Ever Given tarafından altı gün boyunca kapatılması, küresel tedarik zinciri için travmatik sonuçlar doğurabileceğini göstermiştir (Braw, 2021). Küresel tedarik zincirinin bozulması devletlerin kendi ekonomilerindeki risk göstergelerini bozup ekonomilerini etkileyebilmektedir. Dolayısıyla bölgesel bir risk küresel bir ekonomik krize neden olabilecek potansiyele sahip olabilir. Bu durumunun en önemli örneği Eylül 2019 yılında gerçekleştirilen Aramco saldırısıdır. Suudi Arabistan'ın en önemli petrol şirketi olan Aramco 'ya Yemen'de bulunan Husiler tarafından saldırı düzenlenmiştir (Euronews, 2020). Küresel

ekonomi için önem arz eden tesislere takip eden yıllarda başka saldırılar da gerçekleştirilmiştir. Bu saldırılar Husilerin küresel ekonomiye zarar verme potansiyelini ortaya koyarken ABD ve İran'ı da karşı karşıya getirmiştir. ABD, saldırılar neticesinde Suudi Arabistan'ı açıkça destekleyip İran'ı Husilere destek sağlamakla itham etmiştir. Bu durum bölgede var olan gerginliği de arttırmıştır.

Yemen'de Husiler'in güçlenmesi ile yaptıkları eylemlerin oluşturduğu küresel ekonomik risklere en önemli örneği 6-7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırılarının ardından misilleme olarak gerçekleştirilen eylemler oluşturmaktadır. Husiler, Hamas'ın saldırılarına İsrail tarafından verilen şiddetli karşılığa tepki olarak Kızıldeniz'den geçen gemilere saldırılar düzenlemişlerdir. Bu saldırılar giderek Süveyş Kanalı'ndan geçerek Hint Okyanusuna ulaşan ticaret gemileri için risk bölgesini genişletmiştir (Eavis, 2024). Deniz taşımacılığında gerçekleşen sorunların küresel tedarik zincirini aksatması diğer devletleri de ekonomik olarak etkilemiştir. Babül Mendep Boğazını kullanarak geçiş yapan ticaret gemileri Ümit Burnu'nu dolaşarak geçiş yapmaya başlamıştır. Ticaret gemilerinin rotalarındaki bu değişim nakliye sürelerinde 8 ila 10 gün artışa ve dolaylı olarak ticaret hacminin daralmasına yol açmıştır (Delivorias, 2024, 2). Saldırıların ekonomik anlamdaki ilk etkileri nakliye maliyetlerinin ve gemiler için sigorta fiyatlarının yükselmesidir. Ancak tehdidin potansiyel olarak ekonomik etkileri çok daha yıkıcı olabilir.

İlk olarak enerji tedarikinde çeşitli sıkıntıların yaşanmasına neden olabilir ve bu da küresel olarak enerji fiyatlarını etkileyebilir. Dünya Bankası'nın küresel ekonomik görünümü ele aldığı son raporunda bölgede tırmanan bir çatışma bağlamında enerji fiyatlarının yükselebileceği öngörülmektedir (WB, 2024, 74). İkinci olarak konteyner taşımacılığındaki uzun süreli gecikmeler özellikle perakende, teknoloji ve otomobil gibi zamanında üretim ve envantere dayanan endüstriler için ciddi bir tehdit yaratmaktadır (Delivorias, 2024, 3). 2024 yılının başlarında otomotiv sektöründe yaşanan gecikmeler nedeniyle montaj hatlarının boş kalmasına, teslimatların gecikmesine hatta üretimin tamamen durdurulmasına yol açmıştır (Wiseman & Anderson, 2024). Dahası tedarik zincirinin bozulması, gıda güvenliği sorunlarından, Mısır ve Cibuti gibi denizcilik geçiş ücretlerinden faydalanan devletlerin ekonomilerinin önemli oranda etkilenmesine ve tüm bu tehditlerin etkisi ile küresel olarak enflasyonun yükselmesine neden olabilir (Delivorias, 2024, 4).

Bölgesel Çatışma, Risk ve Tehditlerin Askeri Boyutu ve Etkileri

Aden Körfezi bölgesinde mevcut Husi tehdidine yönelik olarak bölge devletlerinin ve diğer küresel aktörlerin tehdidin boyutuna göre yanıt verdiğini gözlemlemekteyiz. Küresel tedarik zincirini aksatacak bir tehdit söz konusu olduğunda diğer devletlerin iş birliği içerisinde karşılık verdiğini gözlemlemekteyiz. Bölge devletlerinden Suudi Arabistan, Husilerin gerçekleştirdiği eylemlere yönelik olarak kendi ulusal çıkarlarına zarar veren bir durum söz konusu olduğunda askeri müdahale seçeneğine başvurmuştur. 2009-2010'da gerçekleşen çatışmalar sırasında Husilerin Suudi sınırına yönelik saldırılar düzenlemesine karşılık olarak Suudi Arabistan askeri müdahaleler gerçekleştirmiştir (Cordesman, 2017). Öte yandan bölgede bulunan diğer devletler, bölgesel nüfuzlarını etkileyebilecek bir durum söz konusu olduğunda Husilere yönelik olarak yapılan askeri müdahalede yer almayı tercih etmişlerdir. Yemen Krizi sırasında Cumhurbaşkanı Mansur

Hadi'nin askeri müdahale çağrısı yapması üzerine 2015 yılında gerçekleştirilen ve Suudi Arabistan ile BAE'nin liderliğinde düzenlenen askeri müdahale bunun en önemli örneğini oluşturmaktadır. İran, Husilere silah ve nakit yardımları yaparak, Körfez bölgesinde nüfuzunu genişletmeye çalışmaktadır. Bu nedenle, Yemen'e askeri müdahalenin gerçekleştirilmesi bölgede Körfez ülkeleri ile İran arasında süregiden bölgesel rekabetin de sonucu olmuştur.

6-7 Ekim 2023'te Hamas'ın İsrail'e gerçekleştirdiği saldırıların akabinde Husilerin Kızıldeniz'den geçen gemilere saldırılar düzenlemesi uluslararası aktörlerin ekonomik olarak tehdit algılamasına neden olmuştur. Tehdidin boyutu uluslararası aktörlerin işbirliği yaparak bir askeri müdahale gerçekleştirmesine neden olmuştur. ABD Merkez Kuvvetler Komutanlığı (The United States Central Command, CENTCOM) bölgede bulunan önemli suyuolları ve çevresinde yaşamın, küresel ekonomi ve serbest ticaretin akışına yönelik tehditler oluşturması nedeniyle on üç ülke ile ortak askeri görev gücü oluşturmuştur (White House, 2024). 3 Ocak 2024 tarihinde deklare edilen askeri güce katılan diğer ülkeler; Almanya, Avustralya, Bahreyn, Belçika, Danimarka, Hollanda, İngiltere, İtalya, Japonya, Kore, Kanada, Singapur ve Yeni Zelanda'dır. ABD ve İngiltere 12 Ocak 2024'te Husilere yönelik ilk operasyonu düzenlemiştir (Clark, 2024). Benzer şekilde 22 Ocak 2024'te de askeri operasyon düzenlerken görev gücüne ait donanma gemileri ticaret gemilerini korumak amacıyla devriye gezmeye devam etmiştir (CENTCOM, 2024). Bölgede CENTCOM ve diğer müttefiklerinin desteği ile faaliyetlerine devam ederken, Husiler insansız hava araçları ve gemi savar balistik füzeler ile saldırılar düzenlemeye devam etmektedir (CENTCOM, 2024).

Sonuç

Esas amacı Aden Körfezi ve çevresinde bölgesel güvenlik ve tehdit analizinin yapılması olan bu çalışmada tespit edilen güvenlik sorunlarının yalnızca bölgesel değil küresel ölçekte etkilerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Güvenlik sorunlarının yarattığı etkiler siyasi, askeri ve ekonomik olarak farklı derecelerde kendisini göstermektedir. Siyasi etkiler bölge devletlerinin bölgesel rekabeti içerisinde daha etkin bir şekilde gözlemlenirken, küresel ekonomiyi etkileyebilecek bir tehdit unsurunun varlığında askeri ve ekonomik etkilerinin küresel aktörler için daha görünür hale geldiği gözlemlenmektedir. 2015 yılında bölgede istikrarın önündeki en önemli güvenlik tehdidi Husiler olarak görüldüğü için Yemen'e müdahale edilmiştir. Müdahalenin önemli bir hususu Körfez bölgesindeki Arap devletleri tarafından bölgede İran'ın nüfuzunu engellemek olmuştur. Bu müdahale küresel aktörler tarafından da kabul edilmiş ancak lojistik ve istihbarat paylaşımı şeklinde destek sağlanmıştır. Husilerin İsrail'in Hamas'ın saldırılarına cevaben başlattığı operasyonlara misilleme yaparak ticaret gemilerine saldırılar düzenlemesi ise küresel ekonominin istikrarına, açık denizlerde serbest dolaşıma ve serbest ticarete tehdit oluşturmuştur. Bu tehdide yönelik olarak küresel aktörler askeri olarak doğrudan müdahale etmiştir. Husi saldırılarına yönelik olarak küresel aktörlerin askeri görünümü halen devam etmektedir.

Çalışmada tespit edilen güvenlik sorunları ise sınır anlaşmazlıkları, otorite boşluğundan faydalanarak güçlenen terör örgütleri ve Yemen'de güçlenen Husilerin gerçekleştirdikleri eylemlerdir. Aden Körfezi bölgesinde Afrika Boynuzunda yer alan ülkeler arasındaki tarihi anlaşmazlıklar bölgenin istikrarına yönelik riskler barındırırken, Yemen ve Suudi

Arabistan arasındaki sınır anlaşmazlığı bölgede en uzun süren gerilimlerden birisi olmuştur. Ancak Yemen'de siyasi otoritenin giderek zayıflaması ile sınır anlaşmazlığı konusunda Suudi Arabistan'ın mücadeleye ettiği aktörün değişerek Husiler olmasına neden olmuştur. Suudi Arabistan, Yemen'de istikrarın bozulmasından sınır komşusu olarak doğrudan etkilenmektedir. Bu nedenle tarihsel arka planda anlaşmazlık içerisinde bulunduğu Yemen yönetimini Husilere karşı desteklemiştir. Husilerin İran tarafından desteklenerek güçlenmesi Aden Körfezi ve çevresindeki bölgede bir aktör olarak ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bölgesel bir aktör olarak, İran'ın nüfuzunu kolaylaştırıcı bir aktör olarak görülmesi Husileri küresel aktörlerin de hedefi haline getirmektedir.

Bölgesel aktörler tarafından yapılan müdahalelerin Yemen'de durumu daha da kötüleştirirken Husiler'in güçlenmesine ve bölgesel tehditler yaratmasına neden olması çalışmanın temel hipotezidir. Bu hipotezin test edilmesi için çeşitli sorular sorularak ilgili bölümlerde bulgular ortaya konulmuştur. Çalışmada, "Husilerin tarihsel süreç içerisinde güçlenmesinin nedeni nedir?" şeklinde sorulan soruya bulunan en önemli cevap İran'ın desteği olmuştur. Arap Baharı sürecinin ardından Ortadoğu'da nüfuzunu arttıran İran, devletler ve devlet olmayan aktörler ile iyi ilişkiler geliştirmiştir. Yemen'de Husilere olan desteği de esasen Arap Baharı sürecinden sonra başlamıştır. Yemen'e yönelik olarak Körfez Arap Koalisyonu tarafından yapılan müdahale sırasında İran, maddi anlamda ve silah tedarik ederek Husileri desteklemiştir. Ayrıca askeri danışmanların gönderildiği de bilinmektedir. İran'ın desteğinin yanı sıra Yemen'de siyasi ortamın kabileler arasındaki mücadeleler tarafından hâkimiyet altına alınmış olması da önemli bir nedendir. Arap koalisyonu tarafından yapılan müdahalede eski Cumhurbaşkanı Salih'in Husiler ile ittifak kurması Yemen içerisindeki farklı gruplar arasındaki güç mücadelelerine örnek teşkil etmektedir.

Çalışmada "Bölgesel ve bölge dışı aktörlerin çıkarları ve öncelikleri nelerdir?" şeklinde sorulan araştırma sorusuna dair elde edilen bulgular şöyledir;

- İran, bölgede nüfuzunu genişleterek ulusal çıkarlarını gerçekleştirmek istemektedir. Dış politikasında koyduğu önemli hedeflerden birisi olan rejimin ihracı ve ABD karşıtı politikaları en önemli öncelikleri arasındadır. Yemen'de Körfez Arap devletlerinin nüfuzunun genişlemesi İran'ın politikalarını sınırlayacağından dolayı devlet dışı aktörlerden birisi olan Husileri destekleyerek engellemeye çalışmıştır.
- Suudi Arabistan ve diğer Körfez ülkeleri, İran'ın öncelikleri olan rejim ihracı politikasını ulusal güvenliklerine yönelik olarak tehdit oluşturabileceğini hesaplamaktadır. İran'ın nüfuzunun genişlemesinin önlenmesi, güvenliğin sağlanması için bölgesel istikrarın devam etmesi temel öncelikleridir. Bu nedenle Yemen'de siyasi otoritenin yeniden tesisi için askeri ve siyasi olarak meşru yönetimi desteklemişlerdir.
- ABD'nin küresel bir aktör olarak stratejik suyollarının güvenliğinin ve küresel tedarik zincirinin bulunduğu bölgedeki en önemli çıkarı bölgesel istikrarın devamıdır. Öte yandan ABD'nin bölge politikalarına karşıt politikaları olan İran'ın nüfuzunun engellenmesi de ABD'nin çıkarıdır. Yemen'de Husilerin Kızıldeniz'den geçen gemilere yönelik saldırıları serbest ticarete yönelik tehdit oluşturması ve İsrail'in saldırılarına misilleme olarak gerçekleştirilmesi ABD'nin müdahale etmesine neden olmuştur.

- Afrika Boynuzunda yer alan devletler, Ortadoğu'daki devletlerin politik olarak hedefi haline gelmiştir. En önemli öncelikleri ulusal güvenlikleri olsa da İran ve Körfez Arap devletlerinin arasındaki güç mücadelesinin alanı haline gelmişlerdir.
- Çin'in bölgedeki en önemli çıkarı ekonomik güvenliğinin sağlanması ve dolayısıyla bölgesel istikrardır.
- Çalışmada "Bölgesel sorunların siyasi, askeri ve ekonomik etkileri nelerdir?" şeklinde sorulan araştırma sorusuna dair elde edilen bulgular şu şekildedir;
- Siyasi olarak, Yemen'de Husilerin güçlenmesinin neden olduğu sorunlar Aden Körfezi'nin bölge devletlerinin jeopolitik mücadelesinde bir alan haline dönüşmesine yol açmıştır.
- Askeri olarak, bölge devletlerinin Aden Körfezi'nde giderek artan görünümüne neden olmuştur. Suudi Arabistan, BAE ve Çin gibi devletlerin askeri üsleri Afrika Boynuzunda yer almıştır.
- Ekonomik olarak, Yemen'de Husilerin Kızıldeniz'den geçen ticaret gemilerine saldırımları küresel tedarik zincirini aksatmıştır. Aynı zamanda ekonomik anlamda beklentilerin karşılanamaması riski diğer devletlerin ekonomik göstergelerini etkilemiştir.

Araştırma sorularına cevaben elde edilen bulgular "Bölgesel aktörler tarafından yapılan müdahalelerin Yemen'de durumu daha da kötüleştirirken Husiler'in güçlenmesine ve bölgesel tehditler yaratmasına neden olmaktadır." hipotezini doğrulamaktadır. 2015 yılında yapılan müdahalenin ardından Yemen farklı güç odaklarının etkin olduğu bölümlere ayrılmıştır. Dahası bölge devletleri tarafından yapılan müdahalelerle Yemen, İran ile Suudi Arabistan ve BAE arasında mücadele alanına dönüşmüştür. Bu husus Aden körfezi bölgesine de doğrudan yansımış, küresel aktörlerin askeri üsler aracılığıyla bölgeye yerleşmesine neden olmuştur. Aden Körfezi'nde bulunan Husi tehdidi ve İran'ın bölgesel nüfuzunu genişletme çabaları Ortadoğu ve Afrika Boynuzu bölgelerinin benzer güvenlik algılamalarına sahip olmasına neden olmuştur. Bu nedenle iki bölge arasında da etkileşimler artmış ve Ortadoğu'nun bölgesel aktörleri Afrika Boynuzu bölgesinde de siyasi, askeri ve ekonomik görünümünü arttırmışlardır.

Bölgeye yönelik olarak bölgesel ve küresel anlamda gelecek beklentileri ise sınırlıdır. Yemen'de meşru otoritenin yeniden siyasi olarak kurulması ve yeniden devletleşme sürecine girilmesi kısa ve orta vadede mümkün görünmemektedir. Bunun en önemli göstergesi BM çatısı altında Husilerin ve diğer Arap devletlerinin arabuluculuk yoluyla biraraya gelmesine rağmen defalarca anlaşmaya varılamamasıdır. Küresel aktörler tarafından desteklenen bir arabuluculuk süreci olmasına karşın Husilerin Yemen'de gücünü koruması bu konudaki en önemli etkidir. Öte yandan Husilerin Kızıldeniz'de oluşturduğu saldırı tehdidi küresel aktörler tarafından yakından takip edilmekte ve askeri olarak müdahale edilmektedir. Bu nedenle Aden Körfezi ve Kızıldeniz'de çatışma tehdidi halen devam etmektedir. Bölgesel bir tehdit unsuru küresel ekonomide etki yaratan faaliyetlerde bulunarak hem bölgesel rekabeti kızıştırılmakta hem de küresel aktörlerin odağını bölgeye yöneltmesine neden olmaktadır. Burada tehdit unsuru incelenirken imkân ve kabiliyetlerinin kaynağını doğru tespit etmek ve bölgesel rekabet unsurunun yerine Yemen'de meşru otoritenin güçlendirilmesi unsuruna bölgesel ve küresel aktörler tarafından öncelik verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada jeopolitik konumu nedeniyle önem arz etmekte olan Aden Körfezi ve çevresinde bölgesel tehdit analizi yapılırken

Husilerin güçlenmesi ve oluşturduğu tehditler konu edinilmiştir. İleriki çalışmalarda bölgedeki güç mücadeleleri, terörizm, sınır anlaşmazlıkları gibi hususlar konu edilerek bölgesel güvenlik ve tehdit analizi yapılabilir. Ortadoğu ve Afrika Boynuzu bölgelerinin birbiri ile etkileşimi de bölgesel güvenlik konsepti çerçevesinde incelendiğinde bölgesel ve küresel aktörlerin niyet, imkân ve kapasiteleri ortaya konularak Aden Körfezi ve çevresine dair gelecekteki küresel ve bölgesel beklentiler de tespit edilebilir.

Kaynaklar

Al Deen, S. M. (2019, February). *Federalism in Yemen: A Catalyst For War, The Present Reality, and The Inevitable Future*. The Sana’a Center for Strategic Studies http://sanaacenter.org/files/Federalism_in_Yemen.pdf.

Al Dosari, A., George, M. (2020). Yemen War: An Overview of The Armed Conflict and Role of Belligerents. *Journal of Politics and Law*. 13(1) 53-65. <https://doi.org/10.5539/jpl.v13n1p53>

Al Jazeera, (2017, December 10). *Yemen: Ex-President Ali Abdullah Saleh Killed*. <https://www.aljazeera.com/news/2017/12/10/yemen-ex-president-ali-abdullah-saleh-killed>

Al Jazeera, (2019, January 19). *Yemen Clashes Throw Capital into Chaos*. <https://www.aljazeera.com/news/2015/1/19/yemen-clashes-throw-capital-into-chaos>

Arimatsu, L., Choudhury. M. (2014). *The Legal Classification of The Armed Conflict in Syria, Yemen and Libya*. Chatham House. https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/home/chatham/public_html/sites/default/files/20140300ClassificationConflictsArimatsuChoudhury1.pdf

Badawi, H. (2024). Chinese Geoeconomics and Geostrategic Motives in a Changing International Order: Understanding the Significance of a Chinese Military Base in Djibouti. *International Journal of Politics and Security (IJPS)*, 6(1), 67-99. <https://doi.org/10.53451/ijps.1401481>

Bayoumy, Y. & Ghobari, M. (2024, December 15). *Iran’s Support Seen Crucial For Yemen’s Houthis*. <https://www.reuters.com/article/idUSKBNOJT17A>

BBC, (2011, June 23). *Yemen: President Sales Was Injured By Palace Bomb*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-13892502>

BBC, (2015, March 25). *Yemen’s President Hadi Asks UN To Back Intervention*. <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-32045984>

BBC, (2017, July 19). *Qatar crisis: What You Need to Know?* <https://bbc.com/news/world-middle-east-40173757>

BBC, (2024, September 27). *How Yemen’s Capital Sanaa Was Seized By Houthi Rebels*. <https://www.bbc.com/news/world-29380668>

Braw, E. (2021, October 11). *What the Ever Given Taught The World*. *Foreign Policy*. <https://foreignpolicy.com/2021/11/10/what-the-ever-given-taught-the-world/>

Broder, J. (2017, December 29). *Hit and Missile*. *Newsweek*, <https://www.everand.com/article/367699143/Hit-And-Missile>.

- Buzan B., Waever, O. (2003). *Regions and Power: The Structure of International Security*. Cambridge University Press.
- Buzan, B. (1983). *People, States and Fear: An Agenda For International Security Studies In The Post-Cold War Era*. Wheatsheaf Books.
- Cannon, J. B., Donelli, F. (2020). Asymmetric Alliances and High Polarity: Evaluating Regional Security Complexes In The Middle East and Horn of Africa. *Third World Quarterly*, 41(3), 505-524. <https://doi.org/10.1080/01436597.2019.1693255>
- Carapico, S. (2014). More Than Half of Society: Southern Yemeni Youth, Unemployment and the Quest for a State Job. Leackner, H. (Ed.) *Why Yemen Matters: A Society in Transition*. Saqi Books.
- Clark, J. (2024). *U.S. Partners' Forces Strike Houthi Military Targets in Yemen*. US Department of Defence. <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3644027/us-partners-forces-strike-houthi-military-targets-in-yemen/>
- Clark, V. (2010). *Yemen: Dancing on the Head of Snakes*, Yale University Press.
- Clausen, M. L. (2019). Justifying Military Intervention: Yemen as a Failed State. *Third World Quarterly*. 40(3), 488-502.
- Colton, A. N. (2010). Yemen: A Collapsed Economy. *Middle East Journal*. 64(3) 410-426.
- Conkar, K. (2020). İran'ın desteklediği Yemen'deki Husiler, Saudi Aramco Şirketini Füzelerle Vurdu. *Euronews*. <https://tr.euronews.com/2020/01/29/iranin-destekledigi-yemendeki-husiler-saudi-aramco-sirketini-fuzelerle-vurdu>
- Cordesman, H. A. (2017, May 9). *The War in Yemen: Hard Choices in a Hard War*. CSIS. <https://www.csis.org/analysis/war-yemen-hard-choices-hard-war>
- Counter Extremism Project. AQAP. Counterpoint: Briefs and Blog. <https://www.counterextremism.com/threat/aqap-al-qaeda-arabian-peninsula/report>
- Day., S. (2010). *The Political Challenge of Yemen's Southern Mouvement*. Carnegie Endowment No.108, https://carnegieendowment.org/files/yemen_south_movement.pdf.
- Delivorias, A. (2024). *Recent threats in the Red Sea: Economic impact on the region and on the EU*. European Parliament Think Thank. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2024\)760390](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2024)760390)
- Dingli, S. (2013). Is The Failed State Thesis Analytically Useful? The Case of Yemen. *Political Studies Association*. 33(2), 91-100. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9256.2012.01453.x>
- Eavis, P. (2024, May 6). Maersk Says Expanded Houthi Attacks Are Forcing More Delays. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2024/05/06/business/maersk-houthi-red-sea-shipping.html>
- Farouk, Y. (2015). *Egypt and Yemen 53 Years Later*. Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/menasource/egypt-and-yemen-53-years-later/>

- FBI, (Nd.). USS Cole Bombing. Famous Cases and Criminals. <https://www.fbi.gov/history/famous-cases/uss-cole-bombing>
- Freeman, J. (2009). The al Houthi Insurgency in the North of Yemen: An Analysis of the Shabab al Moumineen. *Studies in Conflict & Terrorism*. No. 32 1008–1019. <https://doi.org/10.1080/10576100903262716>
- Geburu, M. K., Zeru, G., Tekalign, Y. (2023). The Impact of The Middle East and Gulf States' Involvement on The Horn of Africa's Peace and Security: Applying Regional Security Complex Theory. *Digest of Middle East Studies Wiley*, 32, 223-245. <https://doi.org/10.1111/dome.12301>
- Hartig, L., Hathaway, A. O. (2022, March 27). *Still at War: The United States in Yemen*. Just Security. <https://www.justsecurity.org/80806/still-at-war-the-united-states-in-yemen/>
- Hill, G., Nonneman, G. (2011, 12 May). *Yemen, Saudi Arabia and the Gulf States: Elite Politics, Street Protests and Regional Diplomacy*. Chatham House Briefing Paper. <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/public/Meetings/Meeting%20Transcripts/120511yemen.pdf>
- International Crisis Group. (2015). *Yemen At War*. Crisis Group Middle East Briefing No.45. <https://www.crisisgroup.org/sites/default/files/b45-yemen-at-war.pdf>
- Juneau. T. (2024). How War in Yemen Transformed the Iran-Houthi Partnership. *Studies in Conflict & Terrorism*, 47(3) 278-300. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2021.1954353>
- Kamrava, M. (2017). Iran-Qatar Relations. Ehteshami, A., Quilliam, N., Bahgat, G. (Ed.) *Security and Bilateral Issues Between Iran and Its Neighbours*. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43289-2_8
- Karakır, A. İ. (2018). Ongoing Conflict in Yemen: A Proxy War? *Turkish Journal of TESAM Academy*, 5(2), 121-149. <https://doi.org/10.30626/tesamakademi.456008>
- Kasinof, L. (2012, February 25). Yemen Swears In New President to the Sound of Applause, and Violence. *New York Times*. <https://www.nytimes.com/2012/02/26/world/middleeast/abed-rabu-mansour-hadi-sworn-in-as-yemens-new-president.html>
- Kechichian, A. J. (1999). Trends in Saudi National Security. *Middle East Journal*, 53(2), 243-247, <https://www.jstor.org/stable/4329319>
- Kimutai, K. Nd. *Who are The Houthis Of Yemen?* Worldatlas. <https://www.worldatlas.com/articles/who-are-the-houthis-of-yemen.html>
- Knights, M. (2016, May 23). *The U.A.E. Approach To Counter Insurgency in Yemen*. War on The Rocks. <https://warontherocks.com/2016/05/the-u-a-e-approach-to-counterinsurgency-in-yemen/>
- Laçiner, S., Açıkalin, S., Coşkun, G. (2010). *Yemen Dosyası: Fakirlik ve Terör Kiskacında Bir Ülke*, Usak Yayınları.
- Landry, C. (2015, 1 May). *Iran Arming Yemen's Houthi Rebels Since 2009*: UN Report.

AFP. <https://www.middleeasteye.net/news/iran-arming-yemens-houthi-rebels-2009-un-report>

Lons, C., Petrini, C. (2023). The Crowded Red Sea. *Survival*. 65(1), 57-67.

Manjang, A. (2017). Beyond the Middle East: Saudi-Iranian Rivalry in the Horn of Africa. *International Relations and Diplomacy* 5(1), 46–60. <https://doi.org/10.17265/2328-2134/2017.01.004>

Mann, J. (2014). Yemeni Threat to Saudi Arabia’s Internal Security 1962–70. *Journal of Arabian Studies*. 4(1) 52-69. <https://doi.org/10.1080/21534764.2014.918468>

Melvin, N. (2019). *The Foreign Military Presence in The Horn of Africa Region*. SIPRI, Background Paper. https://www.sipri.org/sites/default/files/2019-05/sipribp1904_2.pdf

Mohamed, G. (2024). *Egypt backs Yemen peace efforts*. Arab News. <https://www.arabnews.com/node/2538146/middle-east>

Nagi, A. (2023, October 10). *Catching Up on the Back-channel Peace Talks in Yemen*. International Crisis Group. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/catching-back-channel-peace-talks-yemen>

NuBberger, Benjamin. (2017). Military Strikes in Yemen in 2015: Intervention by Invitation and Self Defence in The Course of Yemen’s “Model Transitional Process. *Journal On The Use of Force and International Law*, 41(1), 110-160. <https://doi.org/10.1080/20531702.2017.1256565>

Office Of The Special Envoy Of The Secretary-General For Yemen (OSESGY). National Dialogue Conference. <https://osesgy.unmissions.org/national-dialogue-conference>

Perkins., B. M. (2017). Yemen: Between Revolution and Regression. *Studies in Conflict & Terrorism*. 40(4) 300-317. <https://doi.org/10.1080/1057610X.2016.1205368>

Rabin. U. (2015). *Yemen: Revolution, Civil War and Unification*, I. B. Tauris. <https://doi.org/10.1080/03068374.2017.1313611>

Ragab, E. (2017). Beyond Money and Diplomacy: Regional Policies of Saudi Arabia and UAE after the Arab Spring. *The International Spectator*. 52(2), 37-53. <https://doi.org/10.1080/03932729.2017.1309101>

Rubin, L. (2014). *Islam in the Balance: Ideational Threats in Arab Politics*. Stanford University Press.

Rugh, W. A. (2015). Problems in Yemen, Domestic and Foreign. *Middle East Policy*, 22(4), 140-152. <https://doi.org/10.1111/mepo.12164>

Ryan, R. C. (2019). Shifting Alliances and Shifting Theories in The Middle East. POMEPS Study: Shifting Global Politics and the Middle East, 34, 7-14.

Salisbury, P. (2015). Yemen And The Saudi-Iranian ‘Cold War’. Middle East and North Africa Programme, Chatham House. https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150218YemenIranSaudi.pdf

Salisbury, P. (2015). *Yemen and the Saudi–Iranian “Cold War”*, Chatham

House, https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/field/field_document/20150218_YemenIranSaudi.pdf.

Samice, A., Mohammadi M., Jaseb N. A. (2017). Geopolitic Identity and Its Impact on Security Strategies of Iran-Saudi Arabia in the Yemen Crisis. *Quarterly Journal of Political Research in Islamic World*, 5(2), <http://priw.ir/article-1-132-en.html>

Santini, H. R., & Wulzer, P. (2024). The Evolution Of The Gulf: History and Theories Of A Complex Subregional System. *Middle East Policy*, 31, 33-49. <https://doi.org/10.1111/mepo.12733>

Schmitt, E., & Worth, R. (2012, 15 May). With Arms for Yemen Rebels, Iran Seeks Wider Mideast Role. *New York Times*. <https://www.nytimes.com/2012/03/15/world/middleeast/aiding-yemen-rebels-iran-seeks-wider-mideast-role.html>

Shafqat, S. (2017, February 13). UAE to Open Second Military Base in East Africa. *Middle East Eye*. <http://www.middleeasteye.net/news/uae-eyes-military-expansion-eastern-africa-2028510672>

Singh, K. (2024, 21 January). Saudi Says Escalating Tensions Amid Houthi Attacks And US Strikes Are Dangerous. *Reuters*. <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-says-escalating-tensions-amid-houthi-attacks-us-strikes-are-dangerous-2024-01-20/>

Şevket, Ş. (2021). Yemen'in Başarısız Devlete Dönüş Süreci. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(3), 455-473.

Telci, N. İ., Horoz, Ö. T. (2018). Military Bases in the Foreign Policy of the United Arab Emirates. *Insight Turkey*. 20(2), 143-165. <https://doi.org/10.25253/99.2018202.11>

The White House, (2024, January 3). A Joint Statement from the Governments of the United States, Australia, Bahrain, Belgium, Canada, Denmark, Germany, Italy, Japan, Netherlands, New Zealand, Republic of Korea, Singapore, and the United Kingdom. <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2024/01/03/a-joint-statement-from-the-governments-of-the-united-states-australia-bahrain-belgium-canada-denmark-germany-italy-japan-netherlands-new-zealand-and-the-united-kingdom/>

Tzemprin, A., Jozic, J., Lambare, H. (2015). The Middle East Cold War: Iran-Saudi Arabia and The Way Ahead. *Croatian Political Science Review*, 52(4-5), 187-202.

U.S. Central Command, (2024). U.S. Forces, Allies Conduct Joint Strikes in Yemen <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3652569/us-forces-allies-conduct-joint-strikes-in-yemen/>

U.S. Central Command, (2024, May 7). May 7 CENTCOM Update. <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3768218/may-7-centcom-update/>

Unicef. (2024). *Yemen Crisis*. <https://www.unicef.org/emergencies/yemen-crisis>

United Nations Peacemaker. (1934). Document Retrieval: Treaty of Islamic Friendship and Arab Brotherhood [Belge No. 2389, II-1297]. <https://peacemaker.un.org/saudiarabiayemen-taiftreaty34>

United Nations Peacemaker. (2000). *Document Retrieval: The International Boundary Treaty*. [Belge No. Volume 2389, I-43167]. <https://peacemaker.un.org/saudiarabiyemen-bordertreaty2000>

United Nations Peacemaker. (2014, December 24). *Peace and National Partnership Agreement*. https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/YE_140921_PeaceNationalPartnershipAgreement_en.pdf

Walt, M. S. (1987). *The Origin of Alliances*. Cornell University Press.

Wiseman, P. & Anderson, M. (2024, January 28). Attacks on ships in the Red Sea are disrupting global trade: Here's how it could affect what you buy. *Associated Press*. <https://apnews.com/article/red-sea-houthi-attacks-shipping-inflation-124d5445bec8ce6864112e3095646308>

World Bank Group, (2024). Global Economic Prospects. World Bank Flagship Report. <https://openknowledge.worldbank.org/bitstreams/7fe97e0a-52c5-4655-9207-c176eb9fb66a/download>

World Bank. (2015). Yemen, Republic of - Unlocking The Potential For Economic Growth, <http://documents.worldbank.org/curated/en/673781467997642839/Yemen-Republic-of-Unlocking-the-potential-for-economic-growth>

Zeidan, A. "Houthi Movement", *Britannica*, <https://www.britannica.com/topic/Houthi-movement>.

Structured Abstract

This article aims to make security and threat analysis in the region covering the Gulf of Aden and its surroundings. The historical rivalry between Saudi Arabia and Yemen has caused numerous conflicts. During these conflicts, the strengthening and radicalization of the Houthis disrupted the political stability in Yemen. After the Houthis' attacks on the borders, Saudi Arabia required to intervene in Yemen and started to support the Yemeni government against radical movements. The Arab Spring and the civil war that followed caused a crisis in Yemen. In the process that emerged with the coalition intervention in the Yemen Crisis under the leadership of Saudi Arabia, the Houthis, who received Iran's arms supply, consultancy, and financial support, became a regional actor. It is important to analyze the security problems in and around the Gulf of Aden because of the Houthis' activities that affect the global economy, such as attacking ships passing through the Red Sea, as they have political, military, and economic effects.

When the national and international literature is examined, it is seen that many studies have been carried out on the subject. While a significant part of these studies evaluates the regional competition between Iran and the Gulf Arab states within the framework of realist security approaches, the element of identity also has an important place. The geopolitical effects of the security problems in the region are frequently emphasized in the studies. Geoeconomic effects are at the forefront in studies evaluating the attacks of the Houthis on merchant ships passing through the Red Sea and the effects of these attacks. When the national and international literature is examined within the scope of the research, it is seen that regional analyses are made within the framework of regional problems such as border disputes, power struggles between Iran and the Gulf Arab states, and terrorism themes. As a result of the literature review, the most useful method for regional security and threat analysis would be the Regional Security Concept Theory (RSCT).

The fact that the security and threat perceptions of the region's states are not evaluated independently of each other is the most important reason for the preference of the RCST. The fact that the security perceptions of the states in the region are shaped within the framework of regional dynamics has also affected the preference of the theory. It has been observed that the states in the region have established closer relations with the states in the Horn of Africa to increase their military and political appearance in the Gulf of Aden after the intervention in the Yemen Crisis. The RCST is very convenient in terms of evaluating the interaction between the Middle East and the Horn of Africa regions. On the other hand, global actors such as the USA and China have increased their military presence in the region, considering their economic security. In terms of examining the process of involvement of global actors in regional problems, the fact that the theory allows analysis at the global level provides an important advantage.

The support of the Houthis by Iran is interpreted by the Gulf Arab states as the expansion of Iranian influence in the region. For this reason, the instability in Yemen is perceived as an important regional threat. With the strengthening of the Houthis, their activities have become a priority threat. For this reason, an Arab coalition was formed and intervened. However, because of the intervention, the humanitarian situation has deteriorated, and the

Houthis in Yemen still control important areas, even though they have been expelled from the capital.

On the other hand, during the intervention process, it was seen that the UAE dominated a certain region by conducting important operations in addition to Saudi Arabia. The UAE has also increased its appearance by establishing military bases on the islands in the Gulf of Aden. In 2017, with the removal of Qatar from the coalition and the imposition of an embargo, the power struggle in the region became more visible. The power struggle between the states of the region and the activities of global actors focusing on the region demonstrate that security problems have political, military, and economic reflections. The lack of solution of the problems in the region and the increasing power struggle limits the regional and global expectations for the future.